

5. Остапенко М. А. Політична культура суспільства: Навч. посіб. / Остапенко М. А. – К.: МАУП, 2008. – 96 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В. П. Горбатенко; За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
7. Політологія: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / За редакцією О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К.: Видавничий центр «Академія», 1998. – 368 с.
8. Сморгж Л. О. Філософія: Навч. посібник / Л. О. Сморгж. – К.: Кондор, 2004. – 416 с.
9. Філософія: Навч. посіб. / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андришченко та ін.; За ред. І. Ф. Надольного. – 6-те вид., випр. і доп. – К.: Вікар, 2006. – 455 с.
10. Hope prevails in spite of the magnitude of humanity's challenges: global poll. GlobeScan [Electronic resource] – Access mode: <http://www.globescan.com/news-and-analysis/press-releases/press-releases-2014/99-press-releases-2014/327-hope-prevails-in-spite-of-the-magnitude-of-humanity-challenges.html>

References

1. Bebyk V. M. Politychna kultura suchasnoi molodi / Bebyk V. M., Holovaty M. F., Rebkalov V. A. – K.: A.L.D., 1996. – 112 s.
2. Ilin V. V., Kulahin Iu. I. Filosofii: Pidruchnyk: V 2 ch. – Ch. II. Aktualni problemy suchasnosti. – K.: «Alterpres», 2002. – 480 s.
3. Kolisnichenko R. M. Hlobalistychna svidomist: poniattia, struktura, typolohiia / R. M. Kolisnichenko // Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. – Serii 22. Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh dystsyplin. – 2012. – Vyp.9. – S.117–124.
4. Nahorna L. P. Politychna kultura ukrainskoho narodu: istorychna retrospektyva i suchasni realii / Nahorna L. P. – K.: Stylos, 1997. – 278 s.
5. Ostapenko M. A. Politychna kultura suspilstva: Navch. posib. / Ostapenko M. A. – K.: MAUP, 2008. – 96 s.
6. Politolohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk / Uporiadnyk V. P. Horbatenko; Za red. Iu. S. Shemshuchenka, V. D. Babkina, V. P. Horbatenka. – 2-е vyd., dop. i pererob. – K.: Geneza, 2004. – 736 s.
7. Politolohiia: Posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv / Za redaktsiieiu O. V. Babkinoi, V. P. Horbatenka. – K.: Vydavnychiy tsentr «Akademiia», 1998. – 368 s.
8. Smorz L. O. Filosofii: Navch. posibnyk / L. O. Smorz. – K.: Kondor, 2004. – 416 s.
9. Filosofii: Navch. posib. / L. V. Huberskyi, I. F. Nadolnyi, V. P. Andriushchenko ta in.; Za red. I. F. Nadolnoho. – 6-te vyd., vypr. i dop. – K.: Vikar, 2006. – 455 s.
10. Hope prevails in spite of the magnitude of humanity's challenges: global poll. GlobeScan [Electronic resource] – Access mode: <http://www.globescan.com/news-and-analysis/press-releases/press-releases-2014/99-press-releases-2014/327-hope-prevails-in-spite-of-the-magnitude-of-humanity-challenges.html>

Kolisnichenko R. M., candidate of political sciences, associate professor, director, Kirovograd Institute of Private joint stock company «Higher education institution «Interregional Academy of personnel management» (Ukraine, Kropivniitskiy), RMK7@ukr.net

Planetary context of the transformation of a globalistion consciousness of humanity

The analysis of the characteristics of public understanding of the world of contemporary trends regarding the exacerbation of global problems, social assessment is correct the current global development trends, the likelihood that humanity will find a way to overcome the existing social, environmental, economic problems of the world and future generations will have a higher quality of life for the present. Critically analyzed, developed by experts of the company «GlobeScan» index of «Hope», which reflects the level of public hope or hopelessness about the decision of world problems. Abstract people assess their own contribution to overcoming the global challenges in relation to the level of optimism regarding the humanization of global relations. The necessity of the objective of informing the population of the world on the list of areas of possible actions necessary to effectively address the world's problems.

Keywords: globalistion consciousness, humanity, the world.

Kolesnichenko R. H., кандидат политических наук, доцент, директор, Кировоградский институт Частного акционерного общества «Высшее учебное заведение «Межрегиональная Академия управления персоналом» (Украина, Кропивницкий), RMK7@ukr.net

Общепланетарный контекст трансформации глобалистического сознания человечества

Проведен анализ особенностей понимания населением мира современных тенденций относительно обострения глобальных проблем, общественных

оценок правильности существующего направления мирового развития, вероятности, что человечество найдет способ преодолеть существующие социальные, экологические, экономические мировые проблемы и будущее поколения будут иметь качество жизни выше нынешнего. Критически проанализирован, разработанный экспертами компании «GlobeScan» индекс «Надежда», отражающий уровень общественной надежды или безнадежности относительно решения мировых проблем. Исследованы оценки людьми собственного вклада в преодоление мировых вызовов во взаимосвязи с уровнем оптимизма относительно гуманизации глобальных отношений. Доказана необходимость объективного информирования населения мира относительно перечня направлений его возможных действий, необходимых для эффективного решения мировых проблем.

Ключевые слова: глобалистическое сознание, человечество, мир.

УДК 337:332.2

Гончаренко О. М., доктор історичних наук (історія міжнародних відносин і зовнішньої політики), професор, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна, Київ), al.gontch@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ПРЕВЕНТИВНОГО КРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В АСИМЕТРИЧНІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Розглядаються проблеми і перспективи превентивного кризового менеджменту в сучасній асиметричній системі міжнародних відносин. Значна увага приділяється проблемам і обмеженням традиційного превентивного мислення, класичних принципів ліберальної логіки і етики. Наголошується, що практика ефективного кризового менеджменту об'єктивно суперечить не тільки існуючим канонам міжнародного права але й базовим принципам ліберальної традиції і етики в цілому, включаючи права людини і повагу до людського життя. Ці принципи виявляються несумісними з вимогами ефективного кризового менеджменту і війни з міжнародним тероризмом. В більш широкому плані постає питання про принципову здатність ліберальної демократії до ефективного менеджменту кризових ситуацій і успішної боротьби із світовим тероризмом. Саме тому класичні принципи міжнародних відносин і міжнародного права об'єктивно вимагають відповідної адаптації.

Ключові слова: превентивний кризовий менеджмент, асиметричні стратегії, міжнародний тероризм, регіональні конфлікти, превентивне мислення.

Міжнародні кризи породжені насамперед регіональними конфліктами і світовим тероризмом – цією «чумою XXI століття» складає сьогодні головну загрозу для європейської та міжнародної безпеки. Більше того, постає фундаментальне питання про принципову здатність ліберальної демократії ефективно протидіяти міжнародному тероризму та регіональним конфліктам. Тим більше, що існуюча система міжнародних відносин є асиметричною за своєю природою і спрямована на перманентне викачування ресурсів та капіталу з бідних країн в розвинені країни. За різними підрахунками ця асиметрія відносин сягає 1–2 трильйонів доларів на рік. Подібна ситуація не може звісно продовжуватися нескінченно довго. Конфлікт перерозподілу ресурсів та капіталів в майбутньому неминучий і міжнародний тероризм є певною мірою є одним з проявів цього конфлікту.

Іншою глибокою причиною тероризму та регіональних конфліктів є об'єктивне протиріччя між двома базовими принципами міжнародного права, а саме – принципом національного суверенітету та правом націй на самовизначення. Значна частина регіональних конфліктів і терористичних актів обумовлені відсутністю чітких та прозорих норм політико-правового врегулювання в цій сфері.

Враховуючи вищезгадані реалії, саме превентивний підхід до кризового менеджменту міжнародної політики стає сьогодні надзвичайно важливим. Запобігання – це

найдієвіший засіб ефективного боротьби з терористичними загрозами та регіональними конфліктами. Набагато легше запобігати терористичним актам, конфліктам та кризам, ніж намагатися протидіяти їм в «гарячій фазі». Таким чином підхід, який базується на превентивній дипломатії та превентивних стратегіях протидії по об'єктивно відповідає вимогам ефективної організації безпеки в асиметричній системі міжнародних відносин.

На жаль, дослідження, що пов'язані з раннім запобіганням терористичним діям чи конфліктам, превентивною дипломатією, попереднім плануванням надзвичайних ситуацій (preemptive contingency planning), сьогодні є все ще поверховими і дуже фрагментарними.

З іншого погляду, є досить очевидним, що запобігання – це головна риса сучасної стратегії. В сучасних версіях «Стратегії національної безпеки США» починаючи з 2002 року, визначальний акцент робиться саме на превентивних заходах та попереджувальних діях.

«Сполучені Штати не можуть надалі покладатися лише на рефлекторну позицію, яку ми займали в минулому... Сполучені Штати, якщо це буде необхідно, будуть вживати превентивні заходи» [1, р. 15].

Європейська стратегія безпеки «Безпечна Європа у кращому світі» (*A Secure Europe in a Better World*), теж наголошує на необхідності «діяти перед тим, як конфлікт розпочнеться. Запобігання конфліктам та запобігання кризам не можуть розпочатися занадто рано» [2, р. 7].

Однак відсутність системного підходу до запобігання конфліктів, передбачення та ефективного мислення в міжнародних відносинах, включаючи динаміку конфліктів, все ще переважає. Міжнародні організації є неефективними не мають відповідних структур раннього попередження і їх рішення дуже часто ігноруються супердержавами [3, с. 62].

Недосконалість ефективних структур раннього попередження не є єдиною проблемою запобігання конфліктів. Інша фундаментальна проблема – це відсутність в сфері міжнародних відносин зорієнтованого на майбутнє стратегічного мислення, застаріла та забюрократизована система прийняття рішень.

Як результат, песимісти серед професійних аналітиків глибоко переконані, що навіть за умов відсилання своєчасних ранніх сигналів попередження, вони ніколи не будуть сприйняті належним чином. Якщо сигнали все ж таки отримані, вони ніколи не будуть відповідним чином проаналізовані. Якщо вони проаналізовані, вони ніколи не дійдуть до кінцевого споживача (так званих осіб, які приймають рішення). Якщо сигнали дійшли до осіб, котрі приймають рішення, то своєчасні рішення не будуть прийняті. Якщо ж рішення прийняті, то вони ніколи не будуть втілені в життя. Навіть якщо диво трапилося і рішення будуть втілені в життя, вони будуть втілені зовсім іншим чином, аніж очікувалося.

Перед ЦРУ постали схожі проблеми у випадку терористичних атак аль-Каїди у місті Нью-Йорк. Адже були попереджувальні сигнали про можливі атаки, велика кількість сигналів, і ЦРУ отримувало їх, але вони не дійшли до осіб, що приймають рішення і не були проаналізовані належним чином. В результаті жодних превентивних заходів не було здійснено.

Іншими словами, з песимістичної, скептичної точки зору, більшість спроб превентивного запобігання і управління конфліктами є на жаль мало ефективними.

Найбільша небезпека в запобіганні та управлінні конфліктами, особливо в їх військовій інтерпретації, проте полягає в тому, що такий підхід при його послідовній імплементації, може підірвати основні принципи міжнародних відносин – принцип невтручання у внутрішні справи держав та національний суверенітет. Існує велика ймовірність того (Чечня цьому приклад), що окремі держави перетворять процес запобігання і управління конфліктами в потужний інструмент експансії та просування власних інтересів. Всі національно-визвольні рухи, боротьба за самовизначення націй можуть бути легко представлені як загрози національній та регіональній безпеці. Колоніальну війну в Чечні, для прикладу, можна розглядати як «потрібну і абсолютно легальну» антитерористичну операцію.

Морально-етичний вимір превентивного кризового менеджменту

Проблема співвідношення політики і моралі, яку можна простежити, починаючи з славнозвісних «Мелоських діалогів» Фукидіда, і яка визначає одну із принципових відмінностей між політичним реалізмом і політичним ідеалізмом, має безпосереднє відношення до теорії і практики розробки та імплементації асиметричних стратегій.

Вже підкреслювалось, що квінтесенція концепцій асиметрії полягає у введенні суперника в оману при веденні боротьби «непередбаченими засобами», «не за правилами» (not fair). Війна (гра) «за правилами», як і будь-які моральні обмеження, суперечить самій природі асиметричних стратегій. Це, проте аж ніяк не виключає існування самих правил. Правила можуть бути. Однак вони різні для різних сторін, як наголосив свого часу Мао-Дзе-Дун своїм японським супротивникам, «ви ведете свою війну, а я буду вести свою». Прийняття правил гри суперника, тим більш сильного суперника, однозначно призводить до програшу. Це аксіома. Саме це дало привід одному з сучасних китайських фахівців в сфері стратегічних досліджень слушно зауважити: «Війна має свої правила, проте ці правила нав'язуються Заходом... Якщо слабка країна підтримує ці правила, вона не має жодних шансів... Ми є слабкою країною, то чому ми повинні вести війну за вашими правилами? – Ні» [4, р. 23].

В свою чергу Захід внаслідок домінування традиційних для європейської культури цінностей – демократії, толерантності, прав людини, норм міжнародного права, шанування людського життя та ін. – часто-густо виявляється нездатним ефективно протидіяти поточним викликам і загрозам, зокрема пов'язаним з міжнародним тероризмом. В більш широкому плані постає фундаментальне питання про принципову здатність ліберальної демократії ефективно протидіяти викликам і загрозам ХХІ століття, які носять здебільшого асиметричний характер.

Прикладом глухого кута, в якому опинився Захід з своїми традиційно ліберально-демократичними цінностями – об'єктивне протиріччя між превентивними стратегіями та нормами канонічного міжнародного права.

Превентивні стратегії та міжнародне право

Превентивні стратегії дійсно є одним з найбільш ефективних запобіжних засобів боротьби з міжнародним тероризмом і регіональними конфліктами, які уносять щорічно життя сотень тисяч людей і підривають усю систему міжнародної стабільності і безпеки. Використання

превентивних стратегій, в тому числі превентивних операцій, на територіях держав, де оперують представники терористичних організацій, проте підривають два відомі принципи міжнародних відносин – принцип невтручання у внутрішні справи держав та принцип національного суверенітету.

Існує реальна небезпека, що окремі держави перетворять процес боротьби з тероризмом, запобігання і управління конфліктами в потужний інструмент експансії та просування своїх інтересів далеко за межами власної території. Всі національні рухи, боротьба за самовизначення націй можуть бути легко представлені «як загрози національній та регіональній безпеці, чи як «терористична діяльність». Колоніальну війну в Чечні, в результаті якої винищено близько третини населення країни, можна розглядати в цьому контексті як потрібну і абсолютно легальну антитерористичну операцію.

Виникають спокусливі передумови для перегляду історії. З погляду «превентивного стратегічного мислення» масоване вторгнення військ Варшавського договору в Чехословаччину в 1968 році було лише типовою та дуже ефективною миротворчою операцією на широкому багатонаціональному підґрунті. Операцією, що гарантувала мир та стабільність в регіоні більше ніж на 20 років. Отож, очевидно, що підхід, котрий базується на запобіганні конфліктів, об'єктивно має свої обмеження і ніколи не може використовуватися без розбору.

Багато чого має бути зроблено і змінено у цій сфері. Назріла необхідність досягнення міжнародного консенсусу щодо розробки принципів і механізмів протидії міжнародному тероризму на територіях інших держав навіть без їх згоди. Відхід від норм і принципів канонічного міжнародного права чи певних ліберально демократичних принципів є неминучим. Оскільки саме ці принципи і спекуляції довкола них вже не перший рік блокують на рівні ООН не тільки принципи легітимізації використання превентивних стратегій, але й навіть прозкуди загальноприйнятого визначення тероризму.

Сьогодні експерти з міжнародного права обговорюють три основні концепції, які дозволяють обійти проблемні питання міжнародного права і можуть слугувати в якості наріжних каменів глобального консенсусу з зазначених питань:

- класифікація тероризму як загального ворога усього людства;
- визначальний акцент на суверенній відповідальності як на логічному наслідку суверенних прав націй;
- адаптація принципів «невід'ємного права на самооборону» до реалій ХХІ століття [5, р. 36].

Але найбільш важливим є консолідація світової суспільної думки довкола тези про те, що Статут і принципи ООН не є самогубним актом чи недоторканою священною короною і якщо ефективна боротьба з тероризмом і іншими глобальними викликами сучасності вимагають перегляду і змін міжнародного права, то цей перегляд і зміни мають бути зроблені в інтересах усього людства.

Підсумовуючи пануючі в сучасному американському суспільстві настрої в питаннях боротьби з міжнародними тероризмом, Колін Грей, наприклад, висловлює досить категоричні рекомендації: «Якщо існують культурні бар'єри з нашого боку відносно включення особливо «вбивчих» альтернатив в нашу політику, стратегію чи

оперативні заходи, то ми повинні переглянути бар'єри і правила гри» [6, р. 12].

Терористи, як правило, вдаються до «брудних» асиметричних стратегій. Одне найбільш популярних визначень асиметричних стратегій (US National Defense University) – «асиметрія, – це «не джентельментська» гра» [7, р. 121].

Але якщо боротьба ведеться «брудними засобами» («not fair game»), навряд чи буде ефективною боротьба з опонентом в лайкових рукавичках. Як писав В. Шекспір: «All is fair in love and war» (Все дозволено в любові і на війні»). Не менш радикальними є представники іншої великої європейської нації – «A la guerre, comme a la guerre» («На війні, як на війні»).

Альтернатив використання превентивних стратегій в питаннях боротьби з міжнародним тероризмом та багатьма іншими асиметричними викликами та загрозами сьогодні нема. Саме тому, оцінюючи роль асиметричних стратегій в світлі не тільки загальних принципів християнської моралі і європейської ліберальної етики, але й подій 9/11 та їх наслідків, варто згадати і Ніколо Макіавеллі – представника ще однієї великої європейської нації, перефразовуючи якого можна цілком слушно стверджувати: «Нема стратегій етичних і неетичних, моральних і аморальних – є стратегії ефективні і неефективні».

Сьогодні вже цілком очевидно, що ефективна війна проти тероризму має передбачати певні види превентивних дій, інтервенцій та запобіжних заходів. Вони абсолютно необхідні, навіть якщо вони в чомусь і суперечать класичним принципам міжнародного права.

Список використаних джерел

1. The National Security Strategy of the United States of America. White House, September 2002.
2. A Secure Europe in a Better World. European Security Strategy. Brussels, 12 December, 2003. – P.7; U.S.–EU Cooperation Against Terrorism, May 21, 2012. <http://www.fas.org/spp/crs/row/RS22030.pdf>.
3. Концептуальні засади та критерії ефективності асиметричних стратегій в міжнародних відносинах // Україна і світ, КНУКіМ. – К., 2016. – №1. // *Konceptual'ni zasady ta kryterii' efektyvnosti asymetrychnykh strategij v mizhnarodnyh vidnosynah // Ukrain'na i svit, KNUKiM. – K., 2016. – №1.*
4. Benjamin Gilad. Early Warning: Using Competitive Intelligence to Anticipate Market Shifts, Control Risk, and Create Powerful Strategies. Amacom. 2007. – 272 p.
5. McMillan J. Apocalyptic Terrorism: The Case for Preventive Action / Strategic Forum n.212, Nov. 2004.
6. Colin S. Gray. Thinking Asymmetrically in Times of Terror / Parameters, Spring 2002. – P.5–14.
7. Engaging Power for Peace: The 1998 Strategic Assessment. – Wash. DC: National Defense Univ., 1998. – Ch.11.

Goncharenko A. N., D.Sc. (History of Foreign Policy and International Relations), Professor of Kyiv National University of Arts and Culture (Ukraine, Kyiv), al.gontch@gmail.com

Problems of the preventive crises management in the asymmetric system of international relations

The report considers the problems and perspectives of the preventive crises management in the asymmetric system of international relations. The special attention is paid to the problems of «preventive thinking» logic, role and limitations of liberal tradition and ethics in the modern diplomacy and international relations in a whole. The main problem of preventive and asymmetric strategies is that this approach objectively contradicts not only to the regulations of international law but to the basic principles of liberal tradition and ethics in general, including human rights and respect to human life. These principles regrettably are completely incompatible with the requirements of the effective security policy and war against terrorism. In more broad sense the question arrives about ability of liberal democracy to stand against new challenges in general and international terrorism in particular. These principles are completely incompatible with the requirements of the effective security policy and war against terrorism. The rules of engagements should be reconsidered.

Keywords: preventive crises management, asymmetric strategies, international terrorism, preventive thinking logic, antiterrorist operations.

Гончаренко А. Н., доктор исторических наук (история международных отношений и внешней политики), профессор, Киевский национальный университет культуры и искусств (Украина, Киев), *al.gontch@gmail.com*

Проблемы превентивного кризисного менеджмента в асимметричной системе международных отношений

Рассматриваются проблемы и перспективы превентивного кризисного менеджмента в современной асимметричной системе международных отношений. Особое внимание уделяется проблемам и ограничениям традиционного превентивного мышления, классических принципов либеральной логики и этики. Подчеркивается, что практика эффективного кризисного менеджмента объективно противоречит не только существующим канонам международного права, но и базовым принципам либеральной традиции касающихся прав человека и уважения к человеческой жизни. Эти принципы оказываются несовместимыми с требованиями эффективного кризисного менеджмента и успешной борьбы с мировым терроризмом. Поэтому классические принципы международных отношений и международного права объективно требуют соответствующей адаптации.

Ключевые слова: превентивный кризисный менеджмент, асимметричные стратегии, международный терроризм, региональные конфликты, превентивное мышление.

* * *

УДК 334.02

Верьовкін В. В.,
кандидат філологічних наук
(Україна, Київ), *v.veryovkin@gmail.com*

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Досліджено поняття інформаційного суспільства та забезпечення національних інтересів під впливом глобалізаційних процесів. Проведено дослідження складного процесу переходу суспільства від індустріального до інформаційного устрою. Виявлено основні тенденції та стратегічні орієнтири подальшого розвитку інформаційного суспільства.

Ключові слова: інформація, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, національні інтереси.

Нові інформаційні технології все глибше проникають в усі сфери суспільного життя, генерують не тільки нові можливості у вирішенні різних проблем, що накопичилися, але й принципово нові проблеми і загрози, серед яких: цифрова розбіжність між країнами і в рамках окремої держави, дотримання свободи слова, захист інтересів етнічних меншин і підростаючого покоління, збереження національної мови та культурної спадщини в нових умовах, протистояння культурній експансії інших країн, охорона інтелектуальної власності, боротьба з комп'ютерними і високотехнологічними злочинами, а також питання цензури в глобальних комп'ютерних мережах.

До ряду чинників також можна віднести процеси, які негативно впливають на вітчизняний інформаційний простір. До яких належить застосування інноваційних технологій, що забезпечує розширення й поглиблення проникаючих можливостей зарубіжної інформації, зростання маніпулятивного соціально-психологічного впливу на визначену аудиторію для утвердження в її колективній свідомості заданих економічних, політичних та інших установок, формування стереотипів поведінки, сприятливих для досягнення інтересів, потрібних для утвердження інтересів суб'єкта таких впливів. З удосконаленням відповідних технологій розвиваються методи ведення інформаційних війн, що в наш час стають важливим компонентом традиційних війн, або ж використовуються самостійно і за своїми результатами можуть бути навіть більш ефективними від них [9].

У всьому різноманітті політичних процесів, які проходять в суспільстві, знаходиться поняття демократія, яка утворена в поєднанні з суспільно-політичними, морально-правовими та культурними цінностями, оскільки виражає права людини та єдність загальнолюдських, класових, інтернаціональних, та національних інтересів в політичному житті. Більшість політологів справедливо зазначають, що демократія є синонімом свободи [Бабкіна].

Суспільно-політичний понятійний апарат за останні роки збагатився такими поняттями, як «електронний уряд», «електронне громадянство», «кіберполітика», «кібердемократія», «комп'ютерноопосередкова політична комунікація», «постіндустріальне суспільство» (Д. Белла, Г. Кан, З. Бжезінський, А. Тоффлер), «інформаційне суспільство» (Й. Масуді), «Мережеве суспільство» (М. Кастельс), «кіберкомунізм» (К. Мея), «Суспільства знань» (П. Дракер) та інші.

Світоглядна та психологічна єдність в якій зараз перебуває український народ вимагає створення проекту побудови нової спільноти українців із властивими їй індивідуальними рисами та власним алгоритмом самореалізації. Цей алгоритм повинен включати як механізм інституційної розбудови, так і світоглядний базис національної свідомості [8].

Досягнення психологічного усвідомлення спільності долі всіх членів спільноти вимагає усвідомлення того, що існує сформована група, заснована на «відчутті» близькості, яка об'єднує тих, хто належить до даної групи та є головною метою формування національної ідентичності [10].

Так процеси глобалізації зумовлюють нагальну потребу в формуванні, визначенні та побудові суспільства нового типу, яке у різних країнах світу протягом останніх десятиліть все частіше характеризується як інформаційне суспільство [4].

Особливий характер новітніх глобальних трансформаційних процесів зумовлює потребу глибокого наукового осмислення, метою якого є оптимізація суспільного розвитку шляхом стратегічного моделювання [7].

Одним з перших концептуальних документів, що визначав стратегію побудови інформаційного суспільства, є прийнята на 29 сесії Генеральній Конференції ЮНЕСКО в 1996 році документ під назвою «Інформаційне суспільство для всіх» [11].

Згідно з чим магістральним напрямом міжнародного співробітництва є побудова глобального інформаційного суспільства та особливої ролі ЮНЕСКО. У цьому документі задекларовано, що забезпечення кожній людині міжнародного співтовариства широкого та вільного доступу до інформаційних ресурсів є необхідним для рівноправної участі у житті нової суспільної формації, а інформація і знання мають важливе значення для подолання інформаційної нерівності, що є глобальним суспільним надбанням для запоруки глобальної демократії [5].

Для побудови глобального інформаційного суспільства необхідно подолати ряд проблем:

- 1) інформаційно-технологічний дисбаланс та інформаційну ізоляцію окремих регіонів і країн;
- 2) негативний вплив комунікаційних та інформаційних технологій;
- 3) незабезпеченість інформаційних прав та свобод людини (громадянина), включаючи право на доступ до інформації і конфіденційність тощо.